

Κεφάλαιο 6ο: Η Μεσαιωνική Ευρώπη

Εισαγωγή σελ. 85: 395 μ.Χ.: Διαίρεση Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας

Ανατολικό τμήμα

1. Πρωτεύουσα: Κωνσταντινούπολη.
2. Αντιμετώπισε επιτυχώς τους κινδύνους και επιβίωσε.
3. Εξελίχθηκε με τη μορφή της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Δυτικό τμήμα

1. Δέχθηκε την πίεση των βαρβάρων (γερμανικών φύλων και Ούννων).
2. Αποδιοργανώθηκε και συρρικνώθηκε.
3. 476: πτώση.

Δυτικό τμήμα (5ος - 11ος αι.)

- Δημιουργήθηκαν γερμανικά ή βαρβαρικά βασίλεια.
- Αναπτύχθηκε το φρουδαρχικό σύστημα: η αριστοκρατία κατείχε εδάφη που της είχαν παραχωρηθεί από τον Βασιλιά με αντάλλαγμα στρατιωτική υπηρεσία ενώ οι χωρικοί ήταν υποχρεωμένοι να ζουν στη γη του κυρίου τους και να του αποτίουν φόρο τιμής, εργασία και μερίδιο των προϊόντων, με αντάλλαγμα τη στρατιωτική προστασία».
- Η Καθολική Εκκλησία διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο.

2. Ο Καρλομάγνος και η εποχή του: 800: στέφθηκε βασιλιάς.

α. Η αυτοκρατορία του:

- επέκταση Φραγκικού Βασιλείου
- δημιουργία πανίσχυρου χριστιανικού καθολικού κράτους

Η αποκατάσταση της τάξης και η οργάνωση του κράτους επέφεραν:

1. Οικονομική ανάκαμψη (αύξηση παραγωγής).
2. Αναθέρμανση εμπορίου.

- Μετά το θάνατο του Καρλομάγνου:

- κλονίστηκε η ενότητα του κράτους
- η αυτοκρατορία μοιράστηκε στους κληρονόμους του (γιους του).

843: Συνθήκη του Βερντέν: διαίρεση αυτοκρατορίας σε 3 τμήματα:

- Α' τμήμα: περιοχή σημερινής Γερμανίας (περίπου).
- Β' τμήμα: περιοχή σημερινής Γαλλίας (περίπου).
- Γ' τμήμα: περιοχή σημερινού Βελγίου, Ελβετίας και κεντρικής Ιταλίας.

➤ **Σημασία συνθήκης:**

1. Χώρισε για πρώτη φορά την Ευρώπη γλωσσικά.

2. Αποτέλεσε την απαρχή της δημιουργίας της νεότερης Ευρώπης.

β. Η Καρολίδεια Αναγέννηση: άνθηση γραμμάτων και τεχνών

☞ Ο Καρλομάγνος:

1. φρόντισε για τη μόρφωση των διοικητικών υπαλλήλων και του κλήρου
2. έκανε εκκλησιαστικές μεταρρυθμίσεις
3. δημιούργησε την Ανακτορική Ακαδημία
4. διέταξε να λειτουργούν σχολεία σε κάθε επισκοπή και μοναστήρι

☞ Ανακτορική Ακαδημία: πολιτιστικό κέντρο.

- δίδασκαν σ' αυτή διάσημοι λόγιοι
- γινόταν αντιγραφή βιβλίων με την Καρολίδεια γραφή: μικρογράμματα, ευανάγνωστη

β. Οι Τέχνες: γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη: αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, μικροτεχνία και μικρογραφία χειρογράφων

- δέχτηκαν βυζαντινές επιδράσεις

α. Οικονομικές Μεταβολές

- Οικονομικές: σχετίζονται με την αύξηση της γεωργικής παραγωγής

- Δημογραφικές: ραγδαία αύξηση του πληθυσμού (11ος - 13ος αι.).

β. Η ανάπτυξη των πόλεων

- ιδρύονται νέες και επεκτείνονται οι παλιές
- κέντρα εμπορίου, βιοτεχνίας, τραπεζικών εργασιών και τεχνολογίας
- ο πληθυσμός τους αυξήθηκε
- αποτέλεσε την εργατική δύναμη των βιοτεχνιών, που μεταφέρθηκαν πλέον σ' αυτές.
- οι τεχνικές εξελίξεις (νερόμυλος και ανεμόμυλος) διαδραμάτισαν αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη των πόλεων
- παραχώρηση "Χαρτών Ελευθεριών":οικονομικών και διοικητικών προνομίων με τα οποία οι πόλεις έγιναν αυτόνομες και διοικούνταν από τους ευγενείς και τους αστούς.

γ. Το εμπόριο: Οι παράγοντες που ευνόησαν την ανάπτυξή του ήταν:

- 1) η εφαρμογή της νέας ναυτικής τεχνολογίας
- 2) η κατασκευή νέων δρόμων
- 3) η καθιέρωση του θεσμού των εμποροπανηγύρεων
- 4) η ίδρυση νέων εμπορικών πόλεων και η αναβίωση παλιών
- 5) η ίδρυση εμπορικών σταθμών στη Μεσόγειο
- 6) η συγκρότηση "Ενώσεων" εμπορών και εμπορικών πόλεων
- 7) η χρήση του νομίσματος και των συναλλαγματικών στις συναλλαγές

δ. Η κοινωνία: Ακμή του φεουδαρχικού συστήματος: επιπτώσεις στις κοινωνικές σχέσεις και στη δομή της πολιτικής εξουσίας.

α) Στις κοινωνικές σχέσεις:

- 1) Οι δουλοπάροικοι χειραφετούνται εξαγοράζοντας τις οικονομικές υποχρεώσεις τους προς τους γαιοκτήμονες,
- 2) οι ελεύθεροι χωρικοί εγκατέλειπαν την ύπαιθρο και αναζητούσαν εργασία στις πόλεις
- 3) δημιουργήθηκε η αστική τάξη από τους εμπόρους, τους βιοτέχνες και τους τραπεζίτες.

β) Στην πολιτική:

- 1) Η αστική τάξη περιόρισε τη φεουδαρχία και συμμετείχε στη διακυβέρνηση των πόλεων.
- 2) Η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και η χρήση του νομίσματος οδήγησαν στην κρίση του φεουδαρχικού συστήματος, διότι η γη, έπαψε να είναι το μοναδικό μέτρο κάθε αξίας.

ε. Η κρίση του μεσαιωνικού κόσμου

Κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται μια γενικότερη κρίση:

- 1) αυξήθηκε πολύ ο πληθυσμός,
- 2) οι καλλιεργούμενες εκτάσεις δεν επαρκούσαν για την κάλυψη των αναγκών διατροφής,
- 3) επικράτησαν δυσμενείς καιρικές συνθήκες,
- 4) ενέσκηψαν επιδημίες, όπως η μαύρη πανώλη
- 5) μακροχρόνιοι αιματηροί πόλεμοι προκάλεσαν μεγάλη δημογραφική και οικονομική φθορά.

Τα φαινόμενα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα:

- 1) την εγκατάλειψη της υπαίθρου
- 2) τη μείωση του πληθυσμού
- 3) την επιβολή πρόσθετης φορολογίας στους χωρικούς από τους φεουδάρχες

Αντίδραση χωρικών και αστών με εξεγέρσεις: αίτημα η μείωση των προνομίων των ευγενών.

ζ. Η Εκκλησία και η σύγκρουσή της με την κοσμική εξουσία: Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, που ήταν μία από τις κυριότερες εξουσίες της μεσαιωνικής ζωής, συγκρούστηκε με την εξουσία, αντιδρώντας στον έλεγχο που προσπάθησε να της επιβάλει. Παρουσίασε φαινόμενα διαφθοράς, με αποτέλεσμα να διατυπώνεται έντονα το αίτημα για θρησκευτική μεταρρύθμιση